

תמצית הפרשה

פרשת בלק

לאחר שכבשו ישראל את ארצות סיחון ועוג, הם חנו ב'ערבות מואב' מול יריחו, משם הם אמורים להכנס לארץ ישראל, ומכאן ועד סוף חומש דברים עוסקת התורה במה שהיה כשהיו ישראל בערבות מואב, החל ממעשה בלק ובלעם, הרבה מצוות שנצטוו ישראל שם, מלחמת מדין, וכו', ורוב חומש דברים עוסק בדברי משה רבינו לישראל בערבות מואב בא' שבט כחודש לפני מיתתו.

מואב פחדו מישראל לאחר שראו שא"א לנצח את ישראל במלחמה, שהרי ישראל נצחו אפילו את סיחון ועוג החזקים, ולכן הם ניסו להשמיד את ישראל באמצעות כח רוחני של קללת בלעם, והקב"ה מנע מבלעם לקלל את ישראל, והכתוב (שנאמר מאות שנים אח"כ, בספר מיכה, שאותו קוראים בהפטרה) תובע מישראל להכיר טובה לקב"ה על כך – "עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור... למען דעת צדקות ד', במה אקדם ד' אכף לאלוקי מרום... הגיד לך אדם מה טוב ומה ד' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלוקיך". לאחר שראה בלעם שאינו יכול לקלל את ישראל, נתן לבלק עצה להחטיאם, ועי"ז מתו רבים מבני ישראל במגיפה, שנעצרה לאחר שפנחס הרג את זמרי בן סלוא נשיא שבט שמעון עם כזבי בת צור.

קריאת בלק לבלעם - בלק פחד מבני ישראל ושלח לקרוא לבלעם שיבוא לקללם, הקב"ה אמר לבלעם שלא ילך ולא יקללם, בלק שלח שרים נכבדים יותר והבטיח לבלעם ממון רב, בלעם ענה להם שאינו יכול לקלל בלי רצון ד', הקב"ה אמר לבלעם שהוא יכול ללכת אבל שיעשה מה שיאמר לו.

מעשה האתון - בדרך עמד המלאך לפני האתון ב' פעמים והפריע לה ללכת, בלעם הכה את האתון, בפעם השלישית רבצה האתון תחתיה ובלעם חזר והכה אותה, האתון פתחה את פיה ודיברה אליו, הקב"ה גילה לבלעם את המלאך, ואמר לו שילך אבל ידבר רק מה שיאמר לו.

ברכות בלעם - בלעם אומר לבלק שאינו יכול לקלל רק אם ד' ירצה, בלק הכין ג' פעמים ז' מזבחות והקריב בכל מזבח פר ואיל, ב' פעמים ברכם בלעם לפי דברי ד', ובפעם השלישית ברכם מעצמו, וכן הזכיר בלעם הרבה ממעוטיהם של בני ישראל, ואח"כ התנבא על נצחון ישראל באחרית הימים, ועל הקיני, ולבסוף חזר למקומו.

חטא בנות מואב ובעל פעור - בני ישראל זנו עם בנות מואב, ועבדו לבעל פעור, משה אמר לראשי העם להרוג את עובדי הע"ז, והחלה מגפה בעם, פנחס הרג את זמרי בן סלוא עם המדיינית שבעל, ואז נעצרה המגפה שמתו בה 24000.

הפטרה

מאורעות התקופה - מיכה נתנבא לישראל בימי יותם אחז וחזקיהו מלכי יהודה, וכאן הוא מתנבא על מה שיהיה לעתיד לבוא בגאולה העתידה, ומוכיח את ישראל על כך שהם חטאו למרות הטובות שעשה להם.

ההפטרה - מיכה מתנבא שאלו שישארו לעתיד לבוא יהיו חזקים בבטחונם בד' וינצחו את אויביהם, ואז לא יצטרכו למלחמות אלא הקב"ה יכרית את אויביהם ואת הע"ז שהיתה בישראל. והנביא מוכיח את ישראל שלמרות הטובות הגדולות שעשה לישראל, כמו יציאת מצרים והצלתם מעצת בלעם, הם חטאו, ועל ישראל להשיב לד' על טובותיו לא בקרבנות אלא ב"עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת".

סעם קריאת הפטרה זו בפרשת בלק הוא כיון שמוזכר בהפטרה ענין הצלת ישראל מעצת בלעם.